

Blog “Opinie & Debat” nr. 43

Wat er zo’n eerste week allemaal langs komt!

woensdag, 30 maart 2016

NWEA evalueert zichzelf, Nederland produceert meer CO2 en EZ gaat omwonenden meer betrekken zonder hen te betrekken*

Geschreven door Albert Koers

Ik behoor tot die bevoorrechte groep gepensioneerden die in staat zijn de Nederlandse winter een paar weken achter zich te laten en in te ruilen voor warmere en zonniger omstandigheden. Dat geeft bewust of onbewust wat meer afstand van de dingen die je bezig houden. Zoals bij mij het beleid van de overheid inzake windenergie. Die afstand werkt nog even door als je terug bent met als gevolg dat je met des te meer verbazing en zelfs verbijstering kennis neemt van berichten waarover je voor dat buitenlandse verblijf de schouders had opgehaald. Zoals de drie onderwerpen hierna - allemaal de afgelopen week in het nieuws.

De NWEA evalueert de eigen gedragscode

Het eerste bericht waarop vorig week mijn oog viel was dat de NWEA (Nederlandse Wind Energie Associatie, de brancheorganisatie van bedrijven die willen verdienen aan wind op land en op zee) de evaluatie van de eigen gedragscode had afgerond. Opvallend want bij brief van 17 februari 2016 hadden de ondertekenaars van die gedragscode** aan de Borgingscommissie van het Energieakkoord laten weten de NLVOW te zullen betrekken bij die evaluatie. Citaat: “Wij waren en zijn voornemens om hen bij de uitkomsten van de evaluatie nauw te betrekken.” Nou, mooi niet! Niets gehoord! En dit terwijl het doel van de evaluatie niet alleen is na te gaan of de partijen die meedoen aan de gedragscode er zich aan houden, maar ook of de gedragscode bijdraagt aan meer draagvlak voor windenergieprojecten.

Je zou denken dat het juist bij zo’n vraagstelling van belang is na te gaan hoe de vlag er bij staat bij omwonenden! En dan lijkt een gesprek met de NLVOW die direct betrokken is bij meer dan een dozijn actuele windenergieprojecten en een redelijk overzicht heeft van de stand van zaken bij tal van andere projecten best een goed idee. Maar misschien komt dat “betrekken” nog want in het citaat gaat het om betrekken “bij de uitkomsten” - dus als de discussie achter de rug is. Typerend want zo gaat het bij windenergie: burgers mogen wat inbrengen als de echte besluiten genomen zijn.

Is er in die evaluatie dan helemaal niet met omwonenden gepraat? Jazeker wel! In totaal is er bij de 10 projecten die geëvalueerd werden, gepraat met maar liefst 16 omwonenden, gemiddeld dus 1,6 omwonende per project. Die 1,6 omwonende werd (of werden?) geselecteerd door namen op te vragen bij het bevoegde gezag (EZ?), de natuur- en milieuorganisaties en projectontwikkelaars. Dus bepaald niet a-select! Dat dit een fataal gebrek oplevert qua representativiteit en methodologie

---

* Een wat langere blog dan normaal, maar u krijgt dan ook drie onderwerpen in één blog.

** Niet alleen de NWEA, maar ook: Greenpeace, Stichting Natuur&Milieu, de Natuur en Milieufederaties, Milieudefensie en ODE Decentraal.

neemt niet weg dat het rapport tot diepzinnige conclusies komt over hoe het zit met en bij die omwonenden. Dat er fanatieke tegenstanders zijn waar geen garen mee te spinnen is, dat er voorstanders zijn (die alleen nooit van zich laten horen, zo wordt opgemerkt) en dat de grootste groep kritisch is, maar wel open staat voor informatie en argumenten. En dat bij die laatste groep de gedragscode geleid heeft tot “enige acceptatie” van windenergieprojecten. En dit allemaal op basis van 16 gesprekken met een vooraf zorgvuldig geselecteerde groep omwonenden!

Dat ook de opstellers van de evaluatie - het adviesbureau Bosch en van Rijn, zelf lid van de NWEA en dus volstrekt onafhankelijk (😊) - zich realiseren dat hun verhaal wat mager is, valt niet alleen af te lezen uit de vele pagina's die gewijd worden aan aanpak en werkwijze - zo blaas je het aantal pagina's relatief gemakkelijk op en lijkt het nog wat - maar vooral uit het feit dat de evaluatie maar voor een relatief beperkt deel over de gedragscode zelf gaat en voor een veel groter deel over het handelen - en vooral: het nalaten - van overheden. Dus gebruiken - u mag ook zeggen: misbruiken - de NWEA, maar ook de mede-verantwoordelijke natuur- en milieuorganisaties de evaluatie van de eigen gedragscode om het Rijk, de provincies en de gemeenten een goed de maat te nemen. Met als te voorspellen uitkomst dat die overheden er van langs krijgen omdat ze niet onvoorwaardelijk ten strijde trekken samen met projectontwikkelaars om de 6.000 MW windenergie op land in 2020 te realiseren. En laat dat falen van overheden nu ook net het aspect zijn dat de NWEA in de publiciteit uitlicht: daarin gaat het dus niet over de eigen tekortkomingen, maar over die van de overheid, de gemeenten in het bijzonder. Bliksemafleider?

Ik zou meer over die evaluatie kunnen zeggen, maar het sop is de kool niet waard. Volstrekt niet onafhankelijk, qua aanpak en werkwijze ernstig onder de maat, lachwekkend qua betrokkenheid van omwonenden en een slinkse poging om de zwarte piet voor het gebrek aan draagvlak af te spelen richting overheden. * En dat alles met betrekking tot een gedragscode waarvan de NLVOW al vanaf het begin heeft gezegd dat die nooit zal bijdragen aan draagvlak - eerder integendeel. Voor het versterken van draagvlak tellen niet woorden, maar daden - het gaat niet alleen om betere informatie en communicatie, maar ook om harde garanties ter compensatie van schade en overlast. Zoals opgenomen in onze eigen NLVOW gedragscode. Die, anders dan de NWEA gedragscode, wel eisen stelt aan de betrokkenheid van overheden en die dus het geklaag achteraf van de NWEA over die overheden overbodig maakt.

En nu ik het toch over onze gedragscode heb: er is goed nieuws! Grote delen van onze gedragscode zijn namelijk herkenbaar terug te vinden in de “Gedragscode Windenergie Wijchen”, vastgesteld door de gemeenteraad van die gemeente op 4 februari 2016.** Maar, tja, weer een gemeente die niet naar de pijpen van de NWEA wenst te dansen. Foei!

Nederland stoot meer CO2 uit dan ooit

En dan heb je dit allemaal tot je genomen en kom je vervolgens in de krant een bericht tegen dat het CBS heeft uitgerekend dat in Nederland de CO2 uitstoot sneller groeit dan de economie en dat die toename vooral toe te rekenen valt aan elektriciteitsopwekking. Reden: steenkool is zo goedkoop dat de grote energiebedrijven - allemaal braaf lid van de NWEA en allemaal dus grote voorstanders van duurzame windenergie - veel meer steenkool zijn gaan verstoken in hun centrales. Zelfs zoveel meer dat de export van elektriciteit sterk is gestegen. Aldus het CBS.

---

* Toch nog één extra opmerking omdat ik de zin zo merkwaardig vond. Op p. 24 wordt het volgende gezegd: “Wat betreft wind op zee heeft Greenpeace zich volop gemengd in de dialoog met omwonenden”. Huh?

** Zie: <https://zoek.officielebekendmakingen.nl/gmb-2016-33484.html>.

Begrijpt u het nog? Het buitenland de stroom en wij de CO2 uitstoot! Ik kan er maar één conclusie aan verbinden. Als puntje bij paaltje komt, laten de grote energiebedrijven zich maar door één ding leiden: zoveel mogelijk winst maken. Windenergie is leuk als je er wat mee kunt verdienen en je kunt het ook gebruiken voor mooie TV spotjes om te laten zien hoe duurzaam je bent, maar uiteindelijk is het allemaal window-dressing: als er bij de elektriciteitsopwekking meer winst te maken is met steenkool dan met gas, dan laten ze die kans niet liggen, zelfs niet als dat tot een veel hogere CO2 uitstoot leidt en zelfs niet als we die elektriciteit in eigen land niet eens nodig hebben.

Ik ben het op veel punten oneens met het eco-imperialisme van Greenpeace (zie blog nr. 36), maar dat die steenkoolcentrales zo snel mogelijk dicht moeten: volstrekt mee eens. Onbegrijpelijk is het dan de overheid - lees: het ministerie van EZ - stilzwijgend toestaat dat hangende die sluiting elektriciteitsbedrijven nog even straffeloos het aandeel steenkool in de elektriciteitsopwekking opvoeren. Nog even snel profiteren voordat de bijl valt. Het klimaat zoekt het maar uit.

EZ laat het weer over aan het bedrijfsleven

En nu ik het toch over EZ heb: er zijn hoopvolle tekenen dat dit ministerie het anders wil gaan aanpakken als het om grote energieprojecten gaat. Zie de berichten over “omgevingsmanagement” en over de “energiedialoog”. Daarin worden goede intenties uitgesproken over het op een betere manier betrekken van de omgeving: zoeken naar gemeenschappelijke belangen; beginnen met ideeën uit de omgeving; streven naar een gelijke kennisbasis; gezamenlijk verantwoordelijkheid nemen; en erkennen dat elk project uniek is. Ook goed dat er een “Nationaal Platform Energie en Omgeving” (NPEO) zou moeten komen om omwonenden beter te betrekken bij energieprojecten en om bij te dragen aan kennisuitwisseling.

Mooi toch? Maar des te teleurstellender is dan het derde bericht van de afgelopen week. Daarin wordt namelijk gemeld dat een twintigtal bedrijven uit de energiesector in overleg met het ministerie van EZ gaan onderzoeken hoe dat NPEO er uit moet gaan zien. Bijna om wanhopig van te worden: leren ze het dan nooit? Dat het niet meer van deze tijd is om burgers buitenspel te zetten - dat het een affront is om een NPEO op te richten (om burgers beter te betrekken) zonder die burgers bij de oprichting te betrekken - dat elke actie “voor u, over u, maar zonder u” burgers alleen maar nog meer van de overheid zal vervreemden - en dat het uit handen geven van het NPEO aan het bedrijfsleven de onmiddellijke en onherstelbare doodsteek is voor het idee.

Zoals de NWEA meent het gedrag van de eigen leden te kunnen evalueren zonder daarbij de subjecten van dat gedrag - omwonenden - te betrekken, zo meent EZ ondanks alle fraaie intenties kennelijk nog steeds dat het betrekken van omwonenden aan het bedrijfsleven kan worden overgelaten. Zeker, daar werken heel veel eerlijke en goedwillende mensen, maar de belangen en uitgangspunten van bedrijfsleven en omwonenden zijn nu eenmaal anders. Weinig omwonenden zullen aan het NPEO enig gezag en waarde toekennen als ze het NPEO zien als de zoveelste club om hun weerstand tegen energieprojecten te “mitigeren” of te breken.